
Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:11

Antal diakoner i pastoraten

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2013:71 med förslag att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att föreslå en kyrkoordningsändring som innebär att varje pastorat ska ha minst en diakon anställd. Utskottet menar, i likhet med läronämnden, att frågan hur den diakonala uppgiften ska fullgöras inte enbart är en fråga om antalet tjänster utan även handlar om ett vidgat gemensamt ansvar. Motionen ska därför avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:71.

Motionens förslag

Motion 2013:71 av Irene Gustafsson och Lena Lindström, Antal diakoner i de nya pastoraten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå ändring i kyrkoordningen som innebär att varje pastorat ska ha minst en diakon anställd.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2013:71 i Ln 2013:12y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Genom 1999 års kyrkomötes kyrkoordningsbeslut blev diakonatet kyrkorättsligt reglerat. Uppdraget som diakon är ett av de tre uppdragen inom kyrkans vagnings-tjänst. I frågor om antagning, vagning, behörighet och tillsyn finns så gott som helt likalydande bestämmelser för uppdragen som präst och som diakon. Detsamma gäller i stor utsträckning val till domkapitlet och domkapitlets ställning samt delaktigheten i val av biskop. Det finns också i huvudsak likartade, grundläggande bestämmelser om behörighet för att kunna ha en anställning.

Däremot finns det skillnader beträffande regleringen av tjänsteorganisation, befattningar och innehåll för de tre uppdragen inom vagnings-tjänsten. En sådan skillnad är att det för präster finns bestämmelser om en differentierad tjänsteorganisation och om befattningar som ska finnas inrättade i församlingarna. I 34 kap. 1 § i kyrkoordningen regleras befattningarna för en församling. Enligt bestämmelsen ska det för varje församling finnas anställd en kyrkoherde, minst det antal övriga präster (komministrar) som stiftsstyrelsen bestämmer, minst en kyrkomusiker som ska vara organist eller kantor, samt det antal diakoner och den

personal i övrigt som behövs för verksamheten. Av 34 kap. 2 § första stycket i kyrkoordningen framgår att församlingar som ingår i ett flerförsamlingspastorat har gemensam kyrkoherde och annan personal. Fr.o.m. den 1 januari 2014 kommer nämnda bestämmelse i stället att ha lydelsen ”(f)örsamlingar som ingår i ett pastorat har gemensam kyrkoherde och annan personal”.

I betänkandet *Personal, tillsyn och överklagande* (Svenska kyrkans utredningar 1998:6) angavs att det givetvis ingår i domkapitlets tillsyn över församlingen att bevaka att inte diakonin – som ett för hela kyrkan och för den enskilda församlingen outhärdligt uttryck för kyrkans grundläggande identitet och för sambandet mellan ord och handling – sätts på undantag. Utredningen anförde vidare att den däremot inte funnit skäl att lägga på stiftsstyrelsen att besluta om den diakonala verksamhetens minimidimensionering i en församling på det sätt som föreslogs att prästorganisationen skulle regleras. Centralstyrelsen konstaterade i kyrkoordningsskrivelsen att bestämmelserna om andra befattningar för församlingar än som präster och kyrkomusiker inte innebar någon egentlig förändring i förhållande till vad som tidigare gällt. Styrelsen var inte beredd att lägga fram några förslag som skulle minska det lokala självbestämmandet.

En annan skillnad är att det finns vissa uppgifter som är givna särskilt till präster men inga konkreta uppgifter som specifikt är förbehållna diakoner. Detta förhållande gäller både beträffande vissa ledningsfunktioner, där det i första hand är frågan om kyrkoherden, och uppgifter avseende gudstjänstlivet, där präster har kyrkoordningsreglerade uppgifter och ansvar. Något motsvarande finns inte vad gäller diakoner. Det kan bl.a. kopplas till att gudstjänstlivet, till skillnad mot övriga delar av församlingens grundläggande uppgift, är föremål för relativt omfattande kyrkorättslig reglering.

Frågan om reglering av diakontjänster har varit föremål för kyrkomötets behandling vid ett flertal tillfällen (se bl.a. betänkandena U 2007:5 *Diakoner i församling*, TU 2008:10 *Stärk diakonernas ställning i församlingarna* samt TU 2011:10 *Diakonernas ställning och uppgifter*). Motioner om obligatoriska diakontjänster har tidigare avslagits av kyrkomötet med hänvisning till att församlingarna själva måste få avgöra hur den diakonala verksamheten ska bedrivas. Vad gäller diakonin i församlingen yttrade sig Läronämnden i Ln 2007:2y enligt följande:

Diakonin är en konstitutiv dimension av församlingens grundläggande uppgift och en kallelse för alla som tillhör församlingen. Samtidigt har diakoner genom sin vigning ett särskilt uppdrag att rusta församlingar för deras diakonala ansvarstagande. I varje församling behövs en ständigt pågående reflektion samt ett långsiktigt arbete med frågan hur den diakonala uppgiften skall fullgöras. Detta är inte enbart en fråga om antalet tjänster utan handlar även om ett vidgat gemensamt ansvarstagande.

Läronämnden hänvisade till detta yttrande i ett yttrande ett år senare, i Ln 2008:9y.

Samtidigt har utskottet i sitt betänkande TU 2011:10 uttalat att det finns viktiga och obesvarade frågor rörande diakonernas identitet och diakonatets ställning som behöver bearbetas vidare, dock utan att tillsätta en ny utredning och att införa nya bestämmelser. Kyrkostyrelsen fick i uppdrag att i sina överläggningar med stifteten aktualisera behovet att på det sätt utskottet angivit bearbeta frågor om diakonatets ställning.

I sammanhanget kan tilläggas att två biskopsbrev, ett om att bli präst och diakon i Svenska kyrkan och ett om diakoni, är under framtagande av biskopsmötet.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:71.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att diakonin är en omistlig del av kyrkan. Utskottet menar dock, i likhet med läronämnden, att frågan hur den diakonala uppgiften ska fullgöras inte enbart är en fråga om antalet diakontjänster utan även handlar om ett vidgat gemensamt ansvar. Kyrkans diakonala arbete utförs inte enbart av diakoner. Vidare skulle ett kyrkoordningsreglerat krav på ett minimiantal diakontjänster i pastoraten riskera att slå hårt mot de små enheterna som då tvingas att anställa en diakon även om församlingen av resurs- eller andra skäl egentligen skulle vilja ha lagt upp det diakonala arbetet i församlingen på ett annat sätt. Utskottet förutsätter att pastoraten anställer diakoner i den utsträckning som behövs och som de har möjlighet till.

Utskottet vill även lyfta stiftens möjlighet och ansvar att vid framtagandet av församlingsinstruktioner bevaka frågan om hur församlingens grundläggande uppgift fullgörs och där utövandet av diakonin ingår. Här kommer även bedömningen av det antal diakoner som behövs för verksamheten in (se 34 kap. 1–2 § i kyrkoordningen).

Mot bakgrund av det anförda föreslås att motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2013

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Sven Kragh, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Sven Kragh, ordförande, Margareta Carlenius, Göte Karlsson, Irene Gustafsson, Ronny Hansson, Roine Olsson, Staffan Holmgren, Suzanne Fredborg, Ingrid Borgström, Lars-Ivar Ericson, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Bertil Olsson, Karin Långström Vinge och Eric Muhl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sture Köhler, Jons Ingemar Larsson, Christina Blomqvist, Sven Kerst, Inger Lif, Lennart Kjellin, Mattias Rosenquist, Niklas Grahn, Lars Haraldsson, Lars Edstav, Torbjörn Lindahl och Bertil Murray.

Biskoparna Tuulikki Koivunen Bylund och Esbjörn Hagberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2013:71.

Irene Gustafsson

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2013:12y

Antal diakoner i de nya pastoraten

Läronämndens yttrande över motion 2013:71

I överensstämmelse med yttrande Ln 2007:2y anför Läronämnden:

I varje församling behövs en ständigt pågående reflektion samt ett långsiktigt arbete med frågan hur den diakonala uppgiften skall fullgöras. Detta är inte enbart en fråga om antalet tjänster utan handlar även om ett vidgat gemensamt ansvarstagande.

Uppsala den 21 augusti 2013

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Antje Jackelén, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.